

on sound quality. It analyzes the main scientists' works in professional areas: recording studio and pop singing.

Key words: *pop singing, vocalist, recording studio, vocal processing applications.*

УДК 378:785

Куришев Є.В.,

доцент кафедри інструментально-виконавської майстерності

Інституту мистецтв

*Київського університету імені Бориса Грінченка,
кандидат педагогічних наук*

ІНСТРУМЕНТАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКА ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ: ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

У статті на матеріалі роботи у класі основного музичного інструмента (фортепіано) аналізуються сучасні проблеми інструментально-виконавської підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва, окреслюються реальні перспективи її вдосконалення, розглянуто роль та значення у цьому процесі навчального курсу «Практикум за кваліфікацією "Викладач музичного інструмента"».

Ключові слова: *виконавська підготовка, фортепіанний клас, музичне мистецтво, практикум, педагогічний репертуар.*

Постановка проблеми. Формування професійної компетентності викладача музичного мистецтва у сфері інструментального виконавства завжди було серед найбільш важливих завдань, які необхідно вирішити у ході навчально-виховного процесу і в бакалавраті, і в магістратурі. Сучасний Інститут мистецтв надає

чимало можливостей для професійного зростання майбутнього фахівця. Однак результати асистентської практики (II курс магістратури), випускні іспити, рівень практичного знання та виконавського володіння педагогічним репертуаром, який необхідний педагогу, наприклад, у фортепіанному класі дитячої музичної школи, свідчать про наявність низки проблем у цій сфері професійної підготовки. Серед них — необхідність покращення якості виконання цього репертуару, формування у студентів здатності самостійно і швидко освоювати нові фортепіанні твори, аналізувати педагогічні та виконавські аспекти засвоєння «дитячого» репертуару учнем ДМШ та інші. Важливість підвищення ефективності підготовки студентів у цій сфері обумовлює актуальність поставленої проблеми.

Аналіз останніх наукових досліджень. Проблеми вдосконалення інструментально-виконавської підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва розглядались у роботах А. Михалюк, Т. Євсєєвої, М. Давидова, В. Федоришина, Н. Згурської, Л. Арчажникової, Т. Завадської, В. Шульгіної, Н. Гуральник, І. Немікіної, З. Румянцевої та ін. Але можливості формування важливих для майбутнього викладача фахових компетенцій, саме на заняттях Практикуму за кваліфікацією «Викладач музичного інструмента», поки що не були предметом науково-методичного вивчення та узагальнення. Цей предмет — відносно новий у навчальних планах Інститутів мистецтв.

Метою цієї статті є висвітлення найбільш ефективних шляхів та методів формування у студентів магістратури (другий рік навчання) інтегрованої фахової компетентності: готовності та здатності самостійно освоювати новий педагогічний репертуар, актуальний у роботі з учнями ДМШ, аналізувати його із позицій виконавських та педагогічних ракурсів, публічно його виконувати, вміти використовувати у своїй роботі прийоми фрагментарного та ескізного виконання цих творів. Сформованість цієї компетентності дозволить суттєво покращити інструментально-виконавську підготовку, професійно-педагогічний рівень майбутнього викладача інструменталіста, його здатність бути конкурентоспроможним у своїй професійній діяльності.

Виклад основного матеріалу. Навчання у магістратурі — важливий етап професійного розвитку та становлення майбутнього фахівця, який передбачає наявність не тільки бажання студента опанувати високий рівень кваліфікації, але й реальні можливості здійснення

у навчальному процесі комплексу практичних дій, розумових та саме музично-виконавських актів, які у цілому і приведуть до розуміння кола майбутніх питань у практичній роботі в ДМШ, нададуть необхідну обізнаність у педагогічному репертуарі, здатність вільно ним оперувати на заняттях у класі фортепіано, баяна, скрипки.

Саме із цією метою кафедрою інструментально-виконавських дисциплін Інституту мистецтв створений та апробований лекційно-практичний курс, який викладеться у I та II семестрах другого року навчання магістрантів — Практикум за кваліфікацією «Викладач музичного інструмента». Навчальні модулі курсу передбачають не тільки педагогічний та виконавський аналіз актуального для випускника магістратури репертуару, але і його публічне виконання в умовах, наближених до концертного виступу. Виявляється, що це — зовсім не так легко, як здається, навіть для кращих студентів магістратури. А головне — необхідно виявити такі, наприклад, якості, як мобільність у вивченні нового музичного матеріалу, здатність абсолютно вільно ним оперувати. Як це контрастує із багатомісячним засвоєнням, «шліфовкою» випускної інструментальної програми (по класу основного музичного інструмента)! Її можна вчити та «обигрувати» цілий рік, виносити частинами на публічні концерти, зосередитись на глибинних процесах інтерпретації. І весь час — «за спиною» — досвідчений творчий керівник, Інтернет із багатьма можливостями у порівнянні своєї гри з виконанням цих саме творів іншими, нерідко — видатними музикантами сучасності та минулого. Плюс — концертні зали, де можна почути деякі твори і у «живому» виконанні.

Фрагментарне виконання репертуару, згідно із навчальною програмою [1], відбувається на групових заняттях Практикуму. Паралельно студент повинен провести професійний виконавський та педагогічний аналіз творів, які він підготував для такого виступу. Тобто магістрант аналізує:

- особливості фактури музичного твору, його драматургію, авторську та виконавську динаміку, стилістичні ознаки, агогічні відхилення, артикуляційні прийоми виконання, педалізацію тощо;
- прогнозує необхідний для учня рівень володіння інструментом, який дозволяє виконати цей твір;
- педагогічні проблеми та труднощі, які, на його думку, можуть виникнути у процесі вивчення твору учнем дитячої музичної школи,

можливі прийоми та методи практичної роботи із учнем в інструментальному класі, які сприятимуть подоланню цих труднощів;

- можливості використання, крім власного виконавського показу, зразків виконання твору іншими музикантами (у звукозапису) на уроці в інструментальному класі;

- доречність використання на уроці асоціативного ряду у творах інших видів мистецтва (живопис, скульптура, література, архітектура) з метою формування в учня різноманітної художньо-образної сфери, яка б пробуджувала творчу фантазію учня, його образне мислення, творче натхнення, інтерпретаційну активність, зацікавленість у подальшому вивченні творів саме цього композитора.

Така робота передбачає дискусійність навчального процесу, можливість оперативного обговорення педагогічних намірів студента, оптимальності педагогічного плану дій, здатність до саморозвитку та професійного самовдосконалення, використання у цих цілях сучасних інформаційних технологій, наявність індивідуального шляху розвитку особистості. Використання Інтернету дозволяє «зазирнути» у творчу «лабораторію» видатних виконавців (піаністів, скрипалів, баяністів), проаналізувати їхню виконавську техніку, спробувати використовувати ті чи інші технічні прийоми видатних музикантів у власній виконавській діяльності. На нашу думку, саме ці сучасні технічні можливості дуже ефективно сприяють професійному становленню молодих віртуозів-виконавців, які з'являються зараз всупереч усім життєвим перешкодам професійного розвитку молодого музиканта.

Важливим фактором покращення виконання студентами педагогічного репертуару є використання на заняттях Практикуму ролевих ігор. Кожний студент працює на заняттях і як педагог, і як учень (у присутності всієї групи магістрантів). У таких ситуаціях яскраво виявляються усі творчі досягнення і недоліки молодого педагога. Сильні та слабкі сторони у проведенні уроку негайно стають предметом професійного, доброзичливого аналізу із боку присутніх студентів. Такі заняття — «генеральна репетиція» перед виходом на повноцінну педагогічну практику, яка, за навчальним планом, слідує у часі безпосередньо після закінчення курсу Практикуму.

Дуже важливим є відбір конкретного педагогічного репертуару, який вивчають студенти. Розглянемо його на прикладі фортепіанного репертуару, який опановують студенти-піаністи. У його склад у цьому

навчальному році увійшли твори Д. Чімароза (Соната ре мінор), І.-С. Баха (Прелюдія та fuga До мажор із I тому ДТК), Л. Бетховена (Соната № 14, I ч.), Р. Шумана (Маленький романс), Ф. Шопена (Прелюдії мі мінор, сі мінор та до мінор), В. Косенка (Вальс сі мінор), Г. Саська (Блюз), П. Чайковського (Квітець з циклу «Пори року»). Фрагменти з цих творів студенти повинні були заграти (рівень виконання повинен відповідати стандартам концертного виступу), проаналізувати у присутності всієї групи (всі студенти доповнювали аналіз основного виступаючого), провести фрагмент фортепіанного уроку у ДМШ, працюючи з одним з вказаних творів.

Особливу увагу було приділено ретельному вивченню українського фортепіанного репертуару. Студентам одночасно було запропоновано ознайомитись із сучасними науково-методичними дослідженнями саме з проблеми формування виконавської культури засобами українського фортепіанного мистецтва [2].

Серед найбільш суттєвих проблем, труднощів, з якими зіштовхнулись студенти, треба відзначити виконання творів різних стилістичних напрямків, необхідність виконувати твори досконало та артистично, бути мобільними у підготовці навчального репертуару, вмінні настроювати себе (у психологічному плані) на виконання різних видів педагогічної діяльності.

У подоланні цих труднощів їм допомогло вивчення запропонованої науково-методичної літератури [1, 3]. Список літератури додається у навчальній програмі Практикуму.

Важливим фактором вдосконалення інструментально-виконавської підготовки студентів є відвідування у рамках Практикуму інших музичних навчальних закладів, організація для студентів відкритих занять, концертів класів та проведення майстеркласів видатних українських педагогів-музикантів. У різні роки в рамках Практикуму відбулись відвідування студентами Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського, Київської середньої спеціальної музичної школи імені М.В. Лисенка, де для них були проведені майстер-класи заслуженим робітником культури, професором кафедри фортепіано НМАУ ім. П.І. Чайковського Н.В. Грідневою, викладачем-методистом фортепіанного відділу КССМШ імені М.В. Лисенка І.М. Баріною. У залі Інституту мистецтв КУ імені Бориса Грінченка була проведена творча зустріч та концерт класу професора Н.В. Грідневої із презентацією нової

української фортепіанної школи — підручника Н. Грідневої «Хочу грати на роялі» [4].

Цікавими були відгуки студентів про прослуханий лекційно-практичний курс. Вони висловили побажання почути його раніше — наприклад, на першому курсі магістратури, щоб мати час краще підготуватись до асистентської практики.

Висновки. Запропоновані методи роботи зі студентами у рамках курсу Практикум за кваліфікацією «Викладач музичного інструмента» сприяють вдосконаленню інструментально-виконавської підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва ОКР «Магістр», допомагають формувати в них інтегровану фахову компетентність — готовність та здатність самостійно освоювати новий педагогічний репертуар, аналізувати його із позицій виконавських та педагогічних завдань, а також формують необхідні молодому викладачу педагогічні уміння та навички.

ДЖЕРЕЛА

1. Куришев Є.В. Навчальна робоча програма «Практикум за кваліфікацією “Викладач музичного інструмента”» / Є.В. Куришев; Кафедра інструментально-виконавської майстерності Інституту мистецтв КУ імені Бориса Грінченка. — К., 2015. — 31 с.
2. Михалюк А.М. Формування виконавської культури майбутніх учителів музики засобами українського фортепіанного мистецтва : автореф. дис. ... канд. пед. наук. / А.М. Михалюк. — К. : НПУ ім М.П. Драгоманова, 2014. — 20 с.
3. Куришев Є.В. Виконавська практика як форма професійної підготовки вчителя музики : навч. посібник / Є.В. Куришев. — К. : КДПІ. — 76 с.
4. Гріднева Н.В. Хочу грати на роялі / Н.В. Гріднева. — К. : Муз. Україна, 2012. — 200 с.

В статтє на материалє работы в классє основногo музикального инструмента анализируются современные проблемы инструментально-исполнительской подготовки будущих учителей музыкального искусства, очерчиваются реальные перспективы ее совершенствования, рассматривается

роль и значение в этом процессе учебного курса «Практикум по квалификации “Преподаватель музыкального инструмента”».

Ключевые слова: *инструментально-исполнительская подготовка, музыкальное искусство, практикун, фортепианный класс, педагогический репертуар.*

The article analyses the current problems of future music teachers instrumental-performing training on the base of the main musical instrument, outlines the real prospects of its improvement, examines the role and significance in the process of the course “Qualification Workshop ‘Musical Instrument Teacher’”.

Key words: *instrumental-performing training, art of music, workshop, piano class, pedagogical repertoire.*

УДК 378.147.33:78

Лабінцева Л.П.,

доцент кафедри інструментально-виконавської майстерності

Інституту мистецтв

Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат педагогічних наук, доцент

ФОРМУВАННЯ МЕДІА-КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

У статті висвітлюються шляхи формування медіа-компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва за умов використання інформаційних технологій та Інтернету з метою успішної реалізації завдань музично-освітньої діяльності.